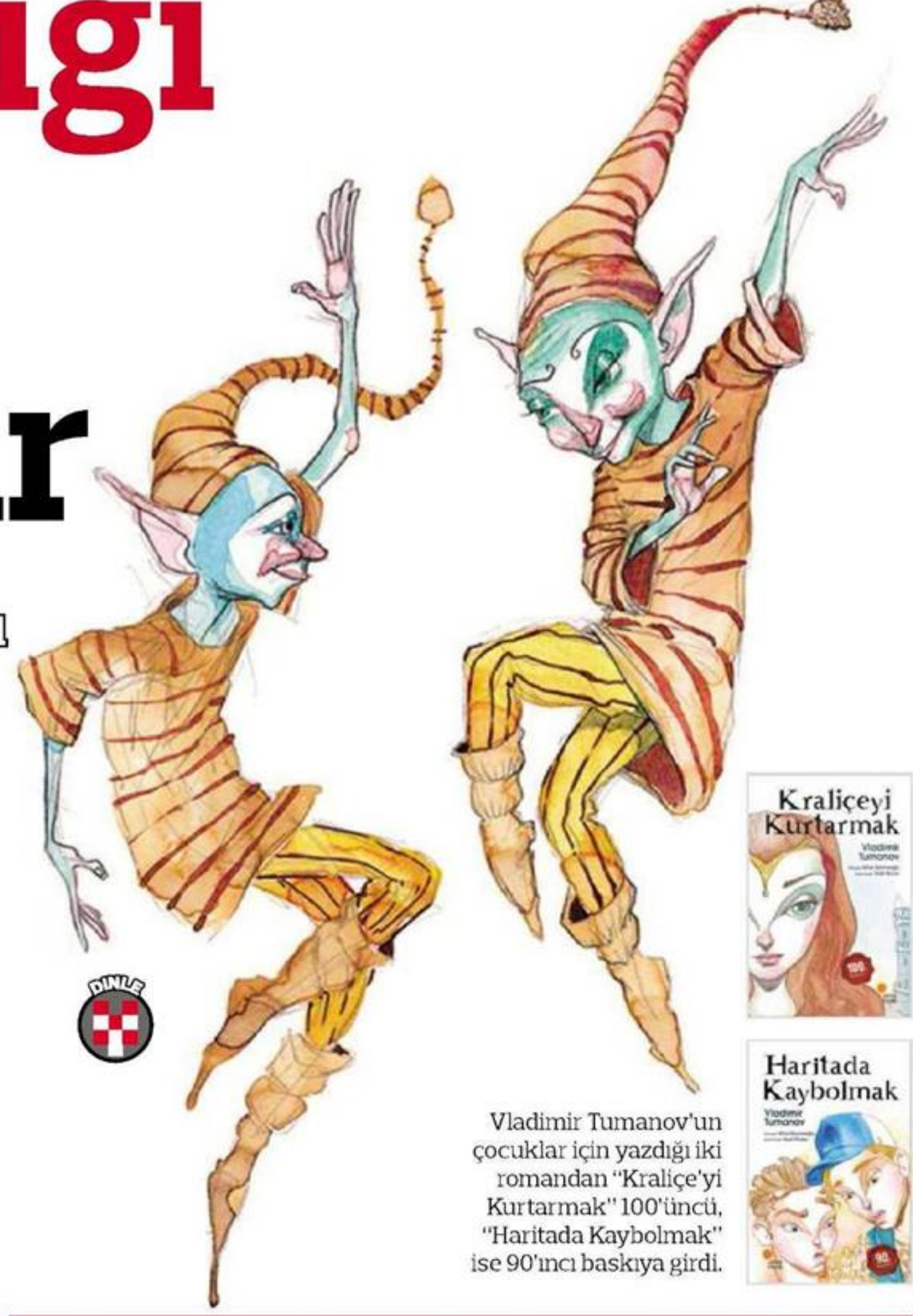
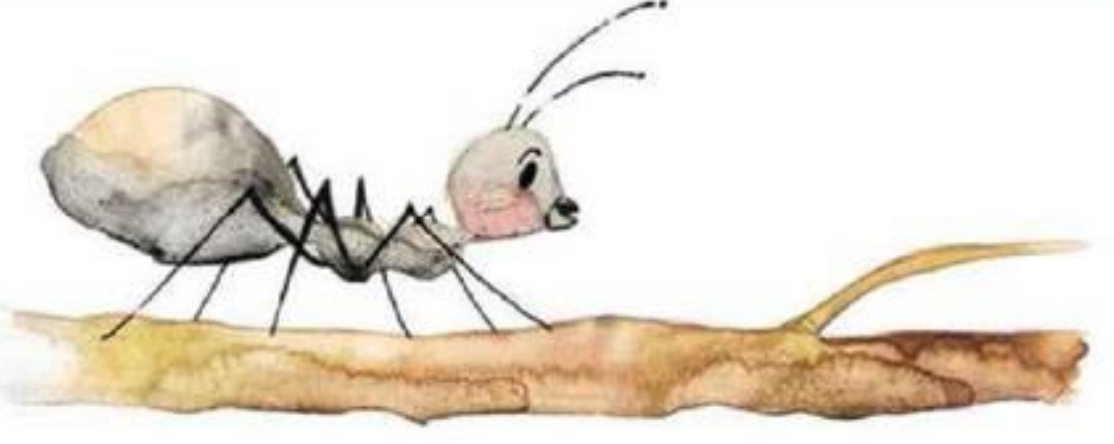




Çocuklara matematiği sevdiren maceralar



Rus yazar Vladimir Tumanov kitaplarıyla çocuklara sadece güzel masallar anlatmıyor, sıkıcı addedilen dersleri de sevdirtiyor

Bu hafta ne okusak?

Gülenay BÖREKÇİ
gborekci@htgazete.com.tr

Günlüğü Kitaplığı tarafından yayımlanan "Kraliçeyi Kurtarmak" geçen hafta 100. baskısını, "Haritada Kaybolmak" ise 90. baskısını yaptı. Bizim ülkemiz için çok şaşırtıcı bu rakamların şerefine de iki kitap ciltli olarak yeniden yayınlandı. Haberi alınca, Rus yazar Vladimir Tumanov'a ulaşip birkaç soru sormak şarttı. İşte röportajımız...

■ **Çocuklar kitaplarınızı neden bu kadar çok seviyor?**

Sanırım çocukların kitaplarını sevmesinin sebebi, hepsinde maceranın ön planda olması, bir de dijital ortamlarda deneyimledikleri rekabet duygusunu bilmeceleer aracılığıyla yeniden tadabilmeleri. Ayrıca matematik ve coğrafya gibi eğitim bileşenlerinin kullanıldığı için kitapların, çocukların yanı sıra öğretmenlerin de ilgisini çekti.

■ **"Kraliçeyi Kurtarmak" adlı kitabı oğlunuz Alex matematik**

dersinde yaşadığı zorlukları aşabilsin diye yazdığınızı söylemişsiniz...

İnsanoğlu son derece sosyal bir varlık. Deneyisel araştırma verileri soyut problemlerin sosyal etkileşim diline çevrilince daha kolay çözümlenebildiğini gösteriyor. Aynı matematik için de geçerli. Okul matematiği fazlasıyla kuru. Ama öyküleri hepimiz seviyoruz. Yani yaptığım şey, temelde matematiği sosyalleştirerek insani hale getirmektir. İşe yaradı da. Oğlum şu anda ileri düzeyde cebir problemlerini kolayca çözüp kuantum kimyası üzerine konuşabiliyor, dahası kimya ve programlama alanında üniversite öğrenimini tamamlıyor. Kızım Vanessa ise liseyi matematik dalında altın madalyayla bitirdi. İkisi de kitabımın karakterleri oldukları için çok mutlu.

■ **"Haritada Kaybolmak"ı ise ders kitaplarındaki coğrafya bilgisinin kuruluşunu telafi etmek için yazmışsınız. Kahramanlar hikâyesinin**

bir yerinde ansızın yaşlanıyor. Çocukların yetişkinlere karşı empati geliştirmesini sağlamak gibi bir amacınız var mıydı?

97'sine kadar yaşayan dedemi yad etmek istedim bu kitapla. Onun yaşlanıp güçten düşmesini izlemiştim ama yaşlanmanın zorluklarını kavrayabilmem oldukça uzun zamanımı almıştı. Gençlerin sorunu, yaşlılığı hiç başlarına gelmeyecek saymaları. Ama öyle değil. Bu yüzden yaşlılara şefkat duygularını geliştirse iyi olur. Hızlı yaşlanma fikri çocukluğumda okuduğum kitaplarda en ilgimi çeken konulardan biriydi.

■ **Çocuk, genç ve yetişkin dünyanın bugün kullandığı dil için ne düşünüyorsunuz? Özellikle de sosyal medyadaki dili düşünerek cevaplar mısınız?**

Dil asla durağan değildir. Sosyal, tarihsel ve teknolojik etkiler altında sürekli değişir. Örneğin 19. yüzyıl

ve erken 20. yüzyıl Alman ve İngiliz romanlarında cümleler, daha uzun ve karmaşıktı. Bugünse edebiyatta cümleleri kısaltma eğilimi var, artık kimse Thomas Mann kadar uzun cümle kurmuyor. Bunda kısmen internetin etkisi var elbette. Ama bence bu, ille kötü bir şey olmak zorunda değil. İletişim formatları daima zamanın gereksinimlerine cevap verir,

yani iyi ya da kötü dil yapısı diye bir şey yoktur. Dile ilişkin her yeni buluş, iletişimi zenginleştirir. Ne şekilde zenginleştiği o an değil, çok daha sonradan anlaşılabilir... İşin ilginç yanı yetişkinler her konuda tutucu olduğundan, dile ilişkin yenilikler hep gençlerden gelir. Gençler bizim için canlandırıcı güç, onların nasıl iletişim kurduklarına dikkat etmeliyiz.

'Çocuklar için yazarken kırmızı çizgilerim yok'

"Küçük Cadı Şeroks" dizisi kitaplarıyla tanıdığımız yazar Aslı Der'in içinde fantastik unsurlara yer vermediği yeni romanı "Darmadağın" Günlüğü Kitaplığı'ndan çıktı. Aslı Der bu kez çok ihtiyacımız olan bir şeyi yapıyor ve çocuklara gerçek problemlerden söz ediyor. "Darmadağın"ın merkezinde arkadaşlık, umut ama en çok aile içi şiddet var...

Aslı Der'in "Darmadağın"ını kısaca şöyle anlatabilirim: Ece dört kişilik bir ailenin küçük kızı. Dış görünüşe takıntılı bir ablası var, Selin. Babası ve annesi okumuş yazmış insanlar. Anne öğretmen, babanın küçük bir işletmesi var. Güzel bir anne, neşeli bir baba, özel okullarda okuyan iki genç kız; dışardan bakıldığında gayet kusursuz bir aile tablosu çiziyorlar. Hiçbir şey bu kadar mükemmel olamaz diye düşünenlerdenseniz, okumaya devam edin: Baba şiddet uygulayan biri. Tabii bu, dışarıya asla gösterilmiyor, evin içinde kalıyor. Ece, büyüdükçe bazı şeylerin daha çok farkına varıyor ve babasını, annesini, ablasını sorgulamaya başlıyor. Derken apartmana yeni taşınan ve üniversite sınavlarına hazırlanmakta olan Cem giriyor hayatına. Ve bu iki genç, dış dünyanın karmaşasına kulaklarını kapatıp gerçek derter üzerine konuşmaya, birbirlerine destek olmaya başlıyorlar. Aslı Der'le "Darmadağın"ı konuştuk...

■ **"Küçük Cadı Şeroks" serisine bayılıyorum ama bu kitap çok farklı...**

8-12 yaş için fantastik hikâyeler kurgulamaktan ben de çok keyif alıyorum. Ancak yaşları biraz büyüdüklerinde çocuklara gerçek hayattan da söz etmek gerek. Çünkü ergenlikle birlikte içinde yaşadıkları dünya onlar için başka bir yere dönüşüyor; ilişkilerin karmaşıklığı, gündelik kaygılar, büyüklerin dünyasına ait derter aniden ortaya çıkıyor. En azından bana öyle



olmuştu. Sorduğum sorular, dikkatimi çeken konular farklılaşmış, okumaktan zevk aldığım metinler değişmişti. Sanırım bir yanımda hep 'okur Aslı' için üretme telaşında...

■ **"Meğer yalnız değilmişim" duygusu hepimiz için çok önemli ama çocuklar için yazılan kitaplarda daha da önemli. Hikâye nasıl çıktı ortaya?**

Kavgasız, gürültüsüz, mutlu bir ailede büyüdüm. Ergenlik yıllarımı da az sancıyla atlattım, en azından aile içinde büyük travmalar yaşamadım. Ve uzunca bir süre çevremdeki herkesin benimkine benzeyen hayatlar yaşadığına inandım. Adaletsizlik, kötülük, şiddet, ayrımcılık, savaş, karşılıksız aşklar, çaresiz hastalıklar

kitaplarda olurdu, gerçek hayat daha az sancılı bir şeydi. Öyle sanıyordum. Sonra işte ergenlik dönemim geldi. Her birimizin mutluluğu olduğu kadar derterli de taşımaya aday kıldığını, hiçbirimizin diğerlerinden daha üstün olmadığını o zaman fark etmeye başladım. Kötülük başkalarına ne kadar yakınsa bana da o kadar yakındı ve felaketler kişi ayırt etmeden geliyordu. Öte yandan şanslıydım, kitaplar bu gerçeğe hazırlamıştı beni. Şunu görmüştüm: Dünyanın neresinde yaşarsak yaşayalım, içinde yaşadığımız evler, kıtalar, konuştüğümüz diller değişse bile hepimiz benzer duygu durumları arasında savruluyor, benzer hikâyeleri paylaşıyoruz. Gazetelerin

üçüncü sayfalarında haber olmak ise hepimize aynı uzaklıkta.

■ **Bunu fark etmek ne sağladı?**

"Öteki" saydığının senden bir farkı olmadığını kavradığım an hayata bakışın değişiyor; yalnızlığın, umutsuzluğun, içine düştüğün karanlık azalıyor... Dedğim gibi o yıllarda okuduğum kitapların da etkisiyle, kafamın içinde dönüp dolaşan nice soruyu cevaplayabildim. Sonuçta çocuklar, gençler edebiyata daha çok yaslanarak büyüse, bambaşka bir dünyada yaşarsın, buna eminim. "Darmadağın"ın hikâyesi aslında birbirimizden farklı olmadığımızı, her birimizin başına iyi kötü her şeyin gelebileceğini, bununla baş edecek gücü kendi içimizde ve dostların yardımıyla bulabileceğimizi anlatıyor.

■ **"Gürültülü sessizlik"ten bahsediyorsun. Ne demek tam olarak?**

Toplum olarak üç maymunu oynar hale geldik. Günümüz toplumu, dış görünüme dayalı ısıtılı bir mükemmellik yaratıp bunun dışında kalan her bireyi, her durumu ötekileştiriyor. Sanal bir mükemmellik bu, yine de tüm toplumlarda kabul görüyor. Herkes sanal alemde en mutlu, en mütebessim, en kusursuz fotoğraflarını filtreden geçirerek paylaşıyor. Evet, ekranlarda gördüğümüz, kavganın, savaşın orta yerinde kalmış o 'talihsiz

öteki" için çok üzüldüğümüz, ama kendi hayatımızın kusursuzluğu bozacak, düzenimizi altüst edecek diye de ödemiz kopuyor. Bir de şiddetten, baskıdan ürkip susanlar var. Ses çıkarmak konusunda iyi değiliz. Klavye başında aslan kesiliyoruz ama gerçek hayatta tepki vermekten kaçınıyoruz. Kendi küçük düzenlerimizden fedakarlık etmek istemiyoruz. Bu da baskıyı, şiddeti uygulayanları cesaretlendiriyor. "Darmadağın"ı düşün, anne başta tepki verseydi, Ece'nin hikâyesi bambaşka olabilirdi.

■ **Çocuklar için yazarken kırmızı çizgilerin var mı?**

Yazarken kırmızı çizgilerim yok. Çocuklara, genç okuyucuya her konunun anlatılabileceğini düşünüyorum, buna şiddet de dahil. Ancak sözcükleri doğru seçmek, bunu onların sağlıklı akıl yürütmesini sağlayacak bir kurguyla yapmak gerek. Kitap için araştırma yaparken, ülkemizde son yıllarda özellikle kadına ve çocuğa şiddetin korkunç boyutlarda arttığını ayrıntılarıyla okudum. Daha da acısı, toplumda bu durumun yeterince önemsenmediğini hatta neredeyse normalleştirildiğini fark ettim. Oysa sessizliğimizi bırakıp şiddete tepki vermeli; okumalı, yazmalı, konuşmalı, çevremizdeki herkesin bu soruna kafa yormasını sağlamalıyız. Hem de sadece bir gün değil, her gün...

"İnsana ait her sistemin ancak insan tarafından düzeltilebileceğine inanıyorum. Hepimiz şiddete karşı olursak, değişir elbet sorunlar."